

Štípkový z minulosti ... Bojanov a okolí kolem r. 1903

Pro někoho může být rok 1903 stejně vzdálený jako Mars od Bojanova, a přesto to vlastně není tak dávno. No schválně, uhodli byste, že ve třetím roce 20. století zahájily výrobu automobilka Ford, ikonická Harley - Davidson či Pepsi Cola? A že František Křížík vybudoval první elektrifikovanou železnici na území Rakouska - Uherska? A právě tehdy jistý pan Václav Kudrnáč vydal v Turnově v měsíci červenci *Adresář a popis politického okresu Chrudimského*, kde mimo jiné zmiňuje i náš městys.

Bojanov spolu s obcemi Horní Bradlo, Libkov (*v oné době Lipkov*), Licibořicemi a mnoha dalšími patřil pod soudní okres Nasavrky. „Bojanov, městečko při Chrudimce, 1 $\frac{3}{4}$ hodiny od Chrudimi vzdálené, bývalé dominium Nasavrky. Dolováno zde někdy olovo. Znak jest štít červený, v němž spatřuje se starožitný klíč a meč stříbrný se zlatým jílcem křížmo přeložené. ... K obci jsou připojeny osady: Bezděkov, Hořeleč, Hůrka a Samoty, Nové Mlýny a Padrtě.“

V Bojanově fungoval městský úřad. Bojanov tak patřil mezi 12 měst a městysů v celém okresu Chrudim, jež tuto výsadu měly. Starostou byl Vincenc Slavík, radními tři Josefové - Donát, Horák, Trojan. Ve 142 domech žilo 861 obyvatel. V roce 1902 si slíbilo věrnost a lásku v dobrém i zlém 12 párů, přibýlo 54 novorozenců, zemřelo 48 obyvatel.

„Jmění obce: Les a pole v ceně 120.000 kor. Dluh žádný. Přírážky 15%. Rolníci mající přes 50 korců¹ pozemků: Vincenc Slavík 70 korců, Fr. Nevečeřal 90 korců, Josef Pecina 85 korců. Mlýny: jeden náleží Fr. Nevolovi v Nových Mlýnech, druhý Aloisi Látovi v Padrtích. Cihelna náleží Morici Ledererovi v Bojanově.“ Mezi další živnostníky patřili hostinští J. Kábele, J. Nevečeřal a J. Sedlák. Kovářské řemeslo vykonával F. Kolář, kolářem byl J. Němec. O ošacení se starali krejčí F. Pilař, J. Slanina, F. Tlapák a J. Tlapák. Obuv vyráběli a spravovali J. Michek, J. Michek, J. Novák. Obchod provozovali J. Rulík, M. Lederer a J. Novák. V obci působili i krupař J. Chlebný či řezníci J. Sedlák a J. Nevečeřal. Nelze opominout ani truhláře J. Michka a A. Kroutila.

I další služby obyvatelstvu byly poměrně rozvinuté, i když nebyly všechny k mání přímo v Bojanově. O churavějící se postarali v nemocnicích v Chrudimi a Heřmanově Městci. Nejbližším obvodním lékařem byl sečský Václav Čermák, který vlastnil lékárnu tamtéž. V obci byly k rodičkám povolávány bojanovské porodní báby paní Františka Beranová a Vincencie Dvořáčková. V chrudimském okresu „jest 17 c. k. poštovních úřadů“. Roznos dopisů, pohledů, balíků či jiných obsílek měl v Bojanově na starosti c. k. poštovník Antonín Hájek ze Seče.

¹ jeden korec = 2877,5 metru čtverečního ([https://cs.wikipedia.org/wiki/Korec_\(jednotka\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Korec_(jednotka)))

Veřejnou bezpečnost v chrudimském okrese zajišťovaly jednotlivé četnické stanice. Zatímco veřejný pořádek v Bojanově, Bezděkově či Kovářově byl v rukou sečského strážníka Stanislava Kohla; Hrbokov, Holín, Hůrka a Petrkov spadaly pod četnickou stanici ve Vápenném Podole, kde sloužili závodčí (*odpovídá hodnosti rotný*) Karel Čáp, Petr Lorenc a četník Jan Novák. Vápenný Podol je v knize, z níž jsem vytěžila většinu uvedených informací, uváděn jako „spádová“ (v tomto případě rozuměj nejbližší) železniční stanice pro Bojanov a jeho okolí.

„Škola čtyřtřídní s celoroční expositurou² v Proseči. Řídící učitel Mikan Jan. Učitelé Strouhal Frant., Hoffmann Bohumil, Vakář Jaroslav, Dalecká Pavlína. Industriální učitelka Svobodová Emilie. Počet žáků 152, žákyň 149. Škola postavena roku 1803, přistavena r. 1893 nákladem patronátu.“

V úvodu – popis celého okresu – jsou uvedena jiná jména učitelek - namísto Dalecké Pavlíny Cvetlerová Marie, industriální učitelkou měla být Nevolová Emilie. Důvod? Že by se Emilie vdala? Původně jsem si myslela: „Tak to ani náhodou!“ V roce 1903 naprosto nemyslitelné – chuděry učitelky byly zavázány slibem celibátu (*plně zrušen až v r. 1928*). Prý aby svoji práci prováděly „bez všelikého překážejícího zaměstnání vedlejšího.“ Jinak řečeno: kdyby se vdaly, a nedejbože se jim narodily děti, už by se nedokázaly naplno věnovat svým svěřencům a svěřenkyním. Pokud se učitelka zamilovala, měla pouze dvě možnosti: udržet svůj vztah v absolutní tajnosti, nebo se provdat a očekávat vyhazov... Nakonec se ukázalo, že se mýlím. Industriální učitelky (*tj. učitelky ručních prací*) tvořily výjimku a mohly vykonávat své povolání i vdané. Takže abych se vrátila původní otázce: Ano, Emilie se nejspíš vdala a příčinou jiných jmen v druhém případě může být častá a ničím neobvyklá „migrace“ učitelstva v průběhu školního roku, nebo se pan Kudrnáč prostě spletl.

Patronát nad bojanovským kostelem, jenž je zmiňován již v předhusitské době, držel František Josef kníže Auersperg. Vikariát se nacházel v Chrasti a farářem byl Václav Šinkora. K jeho ovečkám patřili farníci nejen z Bojanova, ale i ze Sedliště, Bezděkova, Chlumu, Hořelce, Holína, Hůrky, Kovářova, Nových Lhotic (*tehdy Německých*), Petrkova, Proseče, Prosíčky, Samařova, Spáleníště, Vápenice, Krásného, Libkova, Polánky, Vršova a Pasek. Hrbokov s kostelem sv. Václava spadl pod faru ve Vápenném Podole a jeho patronem byl Ferdinand kníže Kinský z Vchynic a Tetova. Evangelické rodiny náležely ke sboru v Hradišti.

A ještě krátká zmínka o místních spolcích. „*Sbor dobrovolných hasičů, 26 členů, starosta Josef Rubík. Spořitelní a záložní spolek, 54 členy, starosta Václav Šinkora.*“ O sedm let později tvořilo SDH Bojanov 37 členů, ke kovářovskému spolku se hlásilo 16 členů, k hrbokovskému 21 člen.

Děkuji Pepovi Honzíčkovi, že mě s touto obdivuhodnou publikací seznámil.

PS: Jest dostupná v chrudimském archivu.

Lenka Šimonová

² Pobočka bojanovské školy.